

De curieuze positie van een hoogleraar

Verschenen als gastopinie in het *Brabants Dagblad* van 4 april 2018

Zoals deze krant op 6 maart meldde is Tommy Wieringa, columnist bij de krant, een van de drie genomineerden voor de E. du Perronprijs van 2017. Deze prijs is een gezamenlijk initiatief van de Tilburgse universiteit en de gemeente Tilburg en wordt uitgereikt aan een schrijver die bijdraagt aan de bevordering van wederzijds begrip tussen de in Nederland woonachtige bevolkingsgroepen. E. du Perron (1899-1940), de naamgever van de prijs, was vanaf het begin van de jaren dertig een trouwe compagnon van de schrijver Menno ter Braak. Beiden schreven felle artikelen waarin ze de dictatoriale praktijken in nazi-Duitsland hekelden. Zowel Ter Braak als Du Perron stierven na de capitulatie van Nederland voor de Duitse bezetters in mei 1940. Zij wilden als letterkundigen niet onder de terreur en censuur van een Duitse bezetter leven.

Het is daarom curieus dat mevrouw Odile Heynders, hoogleraar cultuurstudies aan de UvT, juryvoorzitter is van de E. du Perronprijs. Zij heeft aan de academie met 40 collega's een actie ondersteund voor censuur in het universiteitsblad. Zij wilde een column in het blad die de metoo-campagne nuanceerde laten verbieden. Zij kreeg daarbij steun van het college van bestuur aan de universiteit die de publicatie van de column aangreep om de hoofdredacteur van het universiteitsblad te ontslaan. Deze krant berichtte daar eerder over.

Mevrouw Heynders heeft op geen enkele wijze spijt betuigd over deze inbreuk op de academische persvrijheid en de personele consequenties daarvan. Voor de letterkunde waar zij zich beroepshalve mee bezighoudt lijkt het een gevaarlijke houding om bij bestuurders om censuur van ongewenste meningen te vragen. In de jaren dertig van de vorige eeuw leidde zo'n houding in nazi-Duitsland op 10 mei 1933 in Berlijn tot verbrandingen van boeken met 'ongewenste' meningen. Toen werden boeken verbrand van onder anderen Sigmund Freud, Albert Einstein en Karl Marx.

Censuur op universiteiten leidt ook tot een daling in de kwaliteit van het onderzoek, omdat niet meer alles gezegd en gedacht mag worden, terwijl de wetenschap het nu juist moet hebben van tegendraadse meningen. De Duitse universiteiten hebben dat geweten: terwijl in de eerste decennia van de vorige eeuw het Duits nog de taal was van de topwetenschap (Einstein's beroemde artikelen over de relativiteitstheorie werden in het Duits gepubliceerd), was na de Tweede wereldoorlog Engels definitief de wereldtaal van de wetenschap geworden.

Censuur brengt dus de vrije beoefening van de letterkunde en de wetenschap in gevaar. Het is bovendien geen eerbetoon aan E. du Perron als op 18 april in Tilburg een prijs die zijn naam draagt door iemand wordt uitgereikt die voor een praktijk blijkt te zijn waar Du Perron tegen gestreden heeft.

Harrie Verbon, docent en emeritus hoogleraar aan de Universiteit van Tilburg